

ELS LLIBRES I LES COSES

IGNASI ARAGAY

El vell amic d'Ernest Lluch

BARRIOPEYRO / EFE

Francesc Romà i Rossell va ser una llarga amistat per a Ernest Lluch, un personatge il·lustrat que el va acompanyar tota la vida, que li va fer de mirall i d'inspiració. Lluch li va dedicar la seva tesi doctoral, dirigida per Fabià Estapé, i ja no el va abandonar mai. En un univers, el de la catalanitat, que a causa de la secular pressió uniformista espanyola sempre ha tendit a marcar una divisòria entre bons i mals catalans, Romà i Rossell apareixia als ulls de l'historiador de l'economia i polític socialista com un atractiu perfil híbrid. Nascut als anys posteriors a la derrota del 1714 dins d'una família austriacista que es va adaptar com va poder a les noves circumstàncies, la vida de Romà i Rossell està marcada per l'ambició intel·lectual i política per recuperar el pols del país, per fer coses en temps difícils. Les seves idees per redreçar la societat catalana i espanyola, defensades a Barcelona i Madrid, no van quallar.

El llibre *Romà i Rossell, el primer de tots* (ed. Cal·lígraf), a cura de l'ex-alcalde de Figueres Joan Armangué, recull escrits dispersos que Lluch va fer al llarg dels anys sobre aquest pensador i home d'acció. Nascut segurament el 1726 i probablement a la capital alt-empordanesa, els seus pares s'hi havien refugiat fugint de la repressió a Barcelona, on un oncle havia mort en l'assalt al baluard de Santa Clara, el 14 d'agost del 1714.

Sembla que Romà i Rossell, corpulent i prepotent, a diferència de Lluch era més geniüt que seductor,

però com ell tenia una gran empena, i molta capacitat de feina i de pensar en llibertat. Format com a jurista a la Universitat d'Osca (no a la de Cervera), es va decantar per les qüestions econòmiques. Les seves idees força: la defensa dels gremis, tornar a Catalunya la capacitat legal de lliure comerç amb Amèrica, l'aposta pel luxe com a incentiu del consum, un mercantilisme que combinava el proteccionisme de les manufactures i la màxima facilitat de moviment per a les matèries primeres, el restabliment a Barcelona de la universitat, un poblacionisme malthusian (propugnava ajuts a la natalitat, tant als qui tinguessin fills com a les noies pobres si es casaven), la monarquia federal com a sistema intermediari entre l'absolutisme i la

democràcia, la reforma agrícola... En fi, com diu Lluch, va ser "el primer català que després del silenci que s'obre arran del *Fénix de Catalunya* (1683) de Narcís Feliu de la Penya torna a parlar i dona un programa global sobre la política i l'economia".

El seu primer càrrec va ser el d'Advocat dels Pobres –un nom bonic, oi?– a la capital catalana, on també va esdevenir jurista clau en favor dels gremis. Arriba un moment que creu que, per tirar endavant les seves idees d'il·lustrat reformista, ha de marxar a Madrid i aprofitar les esperances que obre el regnat de Carles III. Ho intenta, però el monarca i ell mateix acaben topant amb l'immobilisme secular hispànic. La seva defensa de la singularitat catalana, en termes econòmics i polítics, no lingüístics, tal com formula en la seva principal obra, *Las señales de la felicidad* (1768), no esdevé programa de govern. El Lluch que jo vaig tractar, al final de la seva vida, també se sentia frustrat pel rumb centralista i la poca ambició reformista que havia pres l'Estat.

Romà i Rossell, en fi, va ser allunyat de la Cort, primer a Valladolid, on el 1769 va ser nomenat Alcalde de Hijosdalgo, i una dècada després, el 1776, a Mèxic, per fer-se càrrec de la Reial Cancelleria. Ja no en tornaria. Va morir a Ciutat de Mèxic l'1 de desembre de 1784: li van fer un funeral d'estat. Hauria volgut finir a la seva ciutat natal, però no hi va ser a temps. La seva dona i fill retornarien tot seguit a Figueres. ❖

ELS MÉS VENUTS

CATALÀ

FICCIÓ

[1] Tàndem

MARIA BARBAL

Destino
176 pàgines i 18,90 € 2/19

[2] La dona de la seva vida

XAVIER BOSCH

Columna
512 pàgines i 21,90 € 1/11

[3] Napalm al cor

POL GUASCH

Anagrama
240 pàgines i 18,90 € 3/10

[4] Una família

TONI SALA

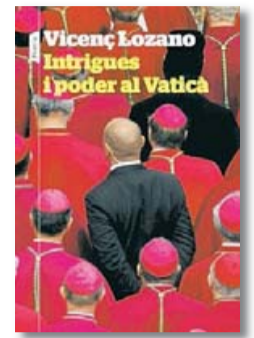
L'Altra
236 pàgines i 18 € -/1

[5] Hamnet

MAGGIE O'FARRELL

L'Altra
360 pàgines i 23,95 € 6/15

NO-FICCIÓ

[1] Intrigues i poder al Vaticà

VICENÇ LOZANO / Pòrtic

464 pàgines i 19,50 € 1/15

[2] El dia que vaig marxar

ALBERT OM

Univers
190 pàgines i 18,50 € 2/8

[3] Paraules d'Arcadi

ARCADI OLIVERES

Angle
176 pàgines i 16,90 € 3/19

[4] Les hores greus

QUIM TORRA

Símbol
310 pàgines i 23 € 10/11

[5] A cor obert

ORIOI MITJÀ

Columna
302 pàgines i 19,90 € 4/8

CASTELLÀ

FICCIÓ

[1] Sira

MARÍA DUEÑAS

Planeta
642 pàgines i 22,90 € 1/7

[2] Independència

JAVIER CERCAS

Tusquets
400 pàgines i 21,90 € 5/13

[3] El olvido que seremos

HÉCTOR ABAD FACIOLINCE

Alfaguara
320 pàgines i 18,90 € 2/188

[4] Tomás Nevinson

JAVIER MARÍAS

Alfaguara
680 pàgines i 22,90 € -/13

[5] Llévame a casa

JESÚS CARRASCO

Seix Barral
320 pàgines i 19,90 € -/9

NO-FICCIÓ

[1] El humor de mi vida

PAZ PADILLA

Harper Collins
272 pàgines i 18,90 € 1/9

[2] El infinito en un junco

IRENE VALLEJO

Siruela
452 pàgines i 23,95 € 2/77

[3] Niadela

BEATRIZ MONTAÑEZ

Errata Naturae
338 pàgines i 22 € 7/12

[4] Un trozo de cielo azul

ALONSO CAPARRÓS

Planeta
304 pàgines i 18,50 € 3/4

[5] Dime qué comes...

BLANCA GARCÍA-OREA HARO

Grijalbo
270 pàgines i 19,90 € 4/34

Rànquing setmanal del Baròmetre de la Comunicació i la Cultura
Posició setmana anterior / Setmanes en el mercat

UN TAST DE CATALÀ

ALBERT PLA NUALART

“Perquè, al capdavant, això és allò important”

La frase del títol la vaig sentir a un polític sobiranista fa pocs dies. Es tracta d'algú prou jove per haver-se escolaritzat en català, que té el català com a llengua familiar i estudis superiors. I no la va dir, esclar, en una conversa informal sinó fent declaracions a TV3. Això últim no sorprèn: una aberració d'aquest estil se sol deixar anar, precisament, quan es vol parlar bé, que sol ser també quan es copien més servilment els usos castellans.

El polític, evidentment, volia traduir a estàndard, a un registre més formal –popularment, a “català correcte”– la frase col·loquial “Això és lo important”. I és que, amb l'actual normativa, aquesta frase la podem dir a casa amb sabatilles però no en un discurs al Parlament. Per contra, “*Esto es lo importante*” la podem dir

a tot arreu. Però el pitjor no és això: el pitjor és que no tenim una única equivalència formal (“correcta”) per a aquest *lo*. En la frase del títol, la manera menys postissa de dir-ho és “Això és el més important” o bé “Això és el que té (més) importància”, però també és correcte “Això és l'important”. Ara: la frase col·loquial “Lo superficial no m'atrau” no la puc fer estàndard dient “El superficial no m'atrau”. He de dir, per exemple, “El que és superficial no m'atrau” o “La superficialitat no m'atrau”.

UNA ABERRACIÓ D'AQUEST ESTIL SE SOL DEIXAR ANAR, PRECISAMENT, QUAN ES VOL PARLAR BÉ

¿I què estan disposats a fer per “parlar bé” molts catalans (fins i tot si són sobiranistes i tenen estudis superiors)? Estan disposats a aprendre a dir B on deien A (i on el castellà també diu A). No estan disposats a aprendre a dir B, C, D o E depenent del context sintàctic. Més que no estar disposats, diria que no estan capacitats per fer les necessàries anàlisis lingüístiques sobre la marxa. I llavors diuen només B on deien A. Aquest B, en el cas del *lo*, alguns han decidit que sigui *allò*. No saben –només ho saben quatre especialistes– que *allò*, si no va amb una relativa (“allò que...”) o certs adverbis (“allò realment...”), només pot tenir un valor dític: només pot voler dir aquella cosa concreta de què hem parlat abans o que tenim a prop. Són parlants, no són lingüistes. ❖